

ALI LJUDJE VERJAMEJO V OBSTOJ SREČE?

Raziskovalna naloga s področja psihologije

Avtorici: Lučka Jeraj in Amina Hajdarević, 9. C

Mentorica: Danica Volčini

Domžale, marec 2025

K A Z A L O

	Stran
Povzetek	3
Ključne besede	3
1 UVOD	4
1.1 Cilji raziskave.....	4
1.2 Postopek dela	4
1.3 Hipoteze.....	4
2 TEORETIČNI DEL	5
3 EKSPERIMENTALNI DEL	7
3.1 Potek dela.....	7
3.2 Metode dela.....	7
3.3 Anketa	7
3.4 Rezultati.....	8
4 RAZPRAVA	12
4.1 Analiza in ugotovitve.....	12
4.2 Potrjevanje hipotez.....	12
5 ZAKLJUČEK	13
6 LITERATURA IN VIRI.....	13

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sva preučevali, ali ljudje verjamejo v srečo ter kako se to razlikuje glede na starost in spol. Prav tako naju je zanimalo, ali imajo ljudje predmete, za katere verjamejo, da jim prinašajo srečo. Anketirali sva 30 učencev 9. razreda OŠ Rodica (15 deklet in 15 fantov) ter 30 zaposlenih v Ortopedski bolnišnici Valdotra (15 žensk in 15 moških). Rezultati so pokazali, da v srečo verjame dve tretjini (66 %) anketirancev, 12 % jih ni prepričanih, 22 % pa v srečo ne verjame. Verovanje v srečo je pogostejše pri starejših od 25 let, kjer v srečo verjame 70 % vprašanih, medtem ko je ta delež pri štirinajstletnikih nekoliko nižji (63 %). Med tistimi, ki verjamejo v srečo, je več žensk (77 %) kot moških (43 %). Zanimivo je, da pri starejših moških ta odstotek doseže kar 80 %, pri mlajših pa v srečo pogosteje verjamejo ženske (73 %). Večina vprašanih nima predmeta, ki bi jim prinašal srečo. Tak predmet ima le 17 % žensk in 10 % moških. Med srečnimi predmeti moških so nogavice in pisalo, medtem ko so ženske kot srečne predmete navajale ogrlice, prstan in pisalo.

Ključne besede: sreča, predmeti za srečo, OŠ Rodica, Ortopedska bolnišnica Valdoltra

1 UVOD

V decembru imamo v šoli veliko ocenjevanj. Pred testi in spraševanji naju je bilo velikokrat strah. Druga drugi sva zaželeli srečo. Opazili sva tudi, da je veliko sošolcev reklo, da gredo pisat »na srečo«. Začelo naju je zanimati, za koliko ljudi je to samo rek in koliko jih v srečo res verjame.

1.1 CILJI RAZISKAVE (raziskovalno vprašanje)

Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti prisotnost verovanja v srečo med ljudmi.

Cilj raziskovalne naloge je bil odgovoriti na naslednja vprašanja:

- Kakšna je razlika glede verovanja v srečo pri moških in ženskah?
- Ali se verovanje v srečo razlikuje glede na starost?
- Na kakšen način se kaže verovanje v srečo? Ali imajo ljudje predmete, ki jim prinašajo srečo?

1.2 POSTOPEK DELA

Uporabili sva tri metode dela: metodo analize pisnih virov o sreči, intervju o sreči s psihosocialno terapevtko v Ortopedski bolnišnici Valdoltra in metodo anketiranja za pridobivanje podatkov.

Potek dela pri anketiranju je bil naslednji:

- izdelava ankete,
- izvedba ankete,
- analiza odgovorov anketirancev ter
- predstavitev ugotovitev.

1.3 HIPOTEZE

Pred začetkom anketiranja sva postavili naslednje hipoteze:

HIPOTEZA 1: Mlajši bolj verjamejo v srečo kot starejši.

HIPOTEZA 2: V srečo verjame več žensk kot moških.

HIPOTEZA 3: Večina anketirancev, ki verjamejo v srečo, ima predmet, ki naj bi jim prinesel srečo.

2 TEORETIČNI DEL

Sreča je v spletnem slovarju Fran definirana tako: »razmeroma trajno stanje velikega duševnega ugodja« in kot »naključje, okoliščine, ki vplivajo na ugoden izid, potek česa.«¹ Midve raziskujeva srečo v drugem pomenu te besede. Dokaz, da se ljudje že dolgo časa zanašajo na srečo in da je to v nas globoko zakoreninjeno, je slovensko ljudsko izročilo, v katerem so se izoblikovali pregovori in reki o sreči, ko sva jo opredelili midve:

- Sreča je opoteča.
- Sreča človeka sreča, ujeti se ne da.
- Sreča je svobodna ptica; kjer se ji zdi, tam posedi.
- Sreča je prava potepenka; nikoli ne ostane pri enem samem človeku.

Sreča je izgovor za marsikaj, kar se nam dogaja: za situacije, za katere nimamo odgovora, za težave, ki jih ne moremo ali ne znamo rešiti. Psihologi pravijo, da je verovanje v srečo zelo pogost obrambni mehanizem ljudi, ki niso dovolj močni, da bi se spoprijeli z življenjskimi težavami. Filozofi pa pravijo, da se po eni strani nič ne zgodi brez razloga, po drugi pa, da ljudje od nekdanj verjamejo v višjo nadnaravno silo, ker ne želijo misliti, da je njihov obstoj brez pomena (Rameša, 2024).

Znanstveniki trdijo (Rameša, 2024), da je sreča samo iluzija za trenutke, ko izgubimo nadzor nad svojim življenjem in se zato začnemo naslanjati na nadnaravne sile. Verovanje v srečo je velikokrat edini način, da naša psiha premaga stresne trenutke, na primer, če nam nekaj leta in leta ne uspeva, se lahko vdamo v fatalizem, kar pomeni vdanost v usodo oziroma v tem primeru v srečo ali nesrečo in tako potem najdemo izgovor za neuspeh. Se pravi, če človek izgublja upanje vase, je lažje prepisati krivdo neki nadnaravni sili, kot je (ne)sreča. Temu obrambnemu mehanizmu v psihologiji pravimo notranji center kontrole. Ko nam gre dobro, smo za to zaslužni sami, ko nam gre slabo, pa se radi obrnemo na zunanji center kontrole, se pravi, da takrat verjamemo, da je za to kriva sreča ali nesreča. Prepričanje v srečo lahko deluje tudi kot zaščitni mehanizem pred občutki tesnobe. Ljudje, ki verjamejo, da jim bo "nekako uspelo", so pogosto bolj motivirani in bolj vztrajni, saj verjamejo, da se bo sreča obrnila v njihovo korist.

Zaenkrat znane raziskave so presenetljivo pokazale, da ljudje, ki verjamejo v srečo, pogosto doživljajo višjo raven zadovoljstva z življenjem. V študiji, ki jo je izvedel David G. Myers, je bilo, kot pravi Rameša, ugotovljeno, da tisti, ki

¹ Sreča, <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=sre%C4%8Da&hs=1> (20. 12. 2024).

verjamejo, da so sreča in pozitivni izidi del njihovega vsakdanjega življenja, pogosteje doživljajo večje občutke sreče in manj stresa.

Vpliv verovanja v srečo v tvojem življenju je odvisen od tega, ali verjameš v srečo kot nadnaravno silo, ki ti lahko povzroči nekaj slabega (nesrečo) in jo okriviš za nastalo situacijo, ali pa jo dojemaš kot nekaj dobrega, kar ti pomaga v težkih trenutkih.

Prepričanje v srečo ni le pasivno, ampak lahko aktivno vpliva na naše odločitve. Raziskava, ki jo je leta 2007 izvedla Jennifer A. McMahon, je pokazala, da ljudje, ki verjamejo v svojo srečo, pogosteje sprejemajo tvegane odločitve, kot so igranje iger na srečo ali sprejemanje tveganih poslovnih odločitev, saj menijo, da so srečni in da jih bo sreča spremljala. Raziskave so pokazale, da ljudje, ki verjamejo v srečo kot zunanjo silo (torej, da je sreča izven njihovega nadzora), pogosto delujejo manj proaktivno in imajo manj občutka, da so odgovorni za svoje življenje. To jih lahko pripelje do pasivnosti ali pomanjkanja motivacije, ker menijo, da bodo stvari "že same od sebe prišle" (Rameša, 2024).

Janet L. Landa je raziskovala, kako ljudje uporabljajo "magijska prepričanja", torej nošenje ali uporaba srečnih predmetov kot način, da se soočijo s stresom in negotovostjo v življenju (Rameša, 2024).

Kot je razvidno v anketi, pa naju je zanimalo tudi, če se verovanje v srečo spreminja s starostjo. Odločili sva se za mejno starost 25 let, saj naj bi praviloma to bil čas, ko se čelni reženi možganov dokončno razvije. Menili sva, da bi ta prelomnica nekako spremenila razmišljanje glede različnih prepričanj, kot npr. verovanje v srečo.

3 EKSPERIMENTALNI DEL

3.1 POTEK DELA

Najprej sva postavili raziskovalna vprašanja in hipoteze. Nato sva si delo razdelili, ena je pripravila teoretični del, druga pa anketo. Razdelili sva vprašalnike: Lučka jih je razdelila učencem devetih razredov na OŠ Rodica, Amina pa zdravstvenemu osebju v Ortopedski bolnišnici Valdoltra. Podatke sva združili, jih analizirali in se lotili izdelave grafov oziroma ugotavljanja rezultatov. Na koncu sva ovrgli oziroma potrdili hipoteze in navedli vire.

3.2 METODE DELA

Uporabili sva metodo anketiranja. Anketo sva razdelili na demografski in vsebinski del. V demografskem delu sva spraševali po spolu in starosti, v vsebinskem delu pa o sreči. Anketna vprašanja so bila zaprtega tipa, razen vprašanja o predmetu, ki prinaša srečo, kjer sva želeli izvedeti, kateri predmet posamezniku prinaša srečo.

Anketirali sva 30 učencev 9. razreda OŠ Rodica, od tega 15 deklet in 15 fantov, ter 30 zaposlenih v Ortopedski bolnišnici Valorta, od tega 15 žensk in 15 moških.

3.3 ANKETA

Za anketo sva uporabili anketni vprašalnik z vprašanjem:

Je sreča resnična ali naključje?

Pozdravljeni, sva Lučka Jeraj in Amina Hajdarević in delava raziskovalno nalogo na temo sreče. Najlepša hvala za sodelovanje in pomoč z vašimi odgovori!

Spol: (obkroži)

Ž

M

Starost:

pod 25 let

nad 25 let

1. Ali verjameš v obstoj (ne)sreče?

A) da

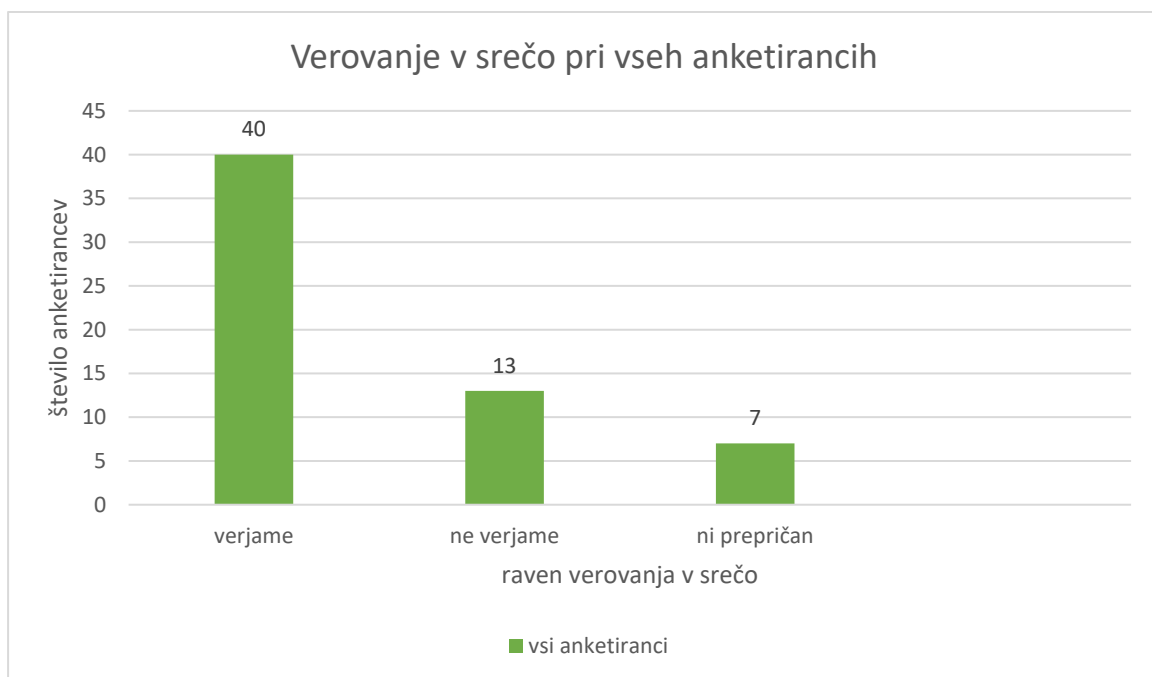
Ali ljudje verjamejo v obstoj sreče?

- B) ne
- C) nisem prepričan/a

2. Ali imaš predmet, ki ti prinaša srečo?

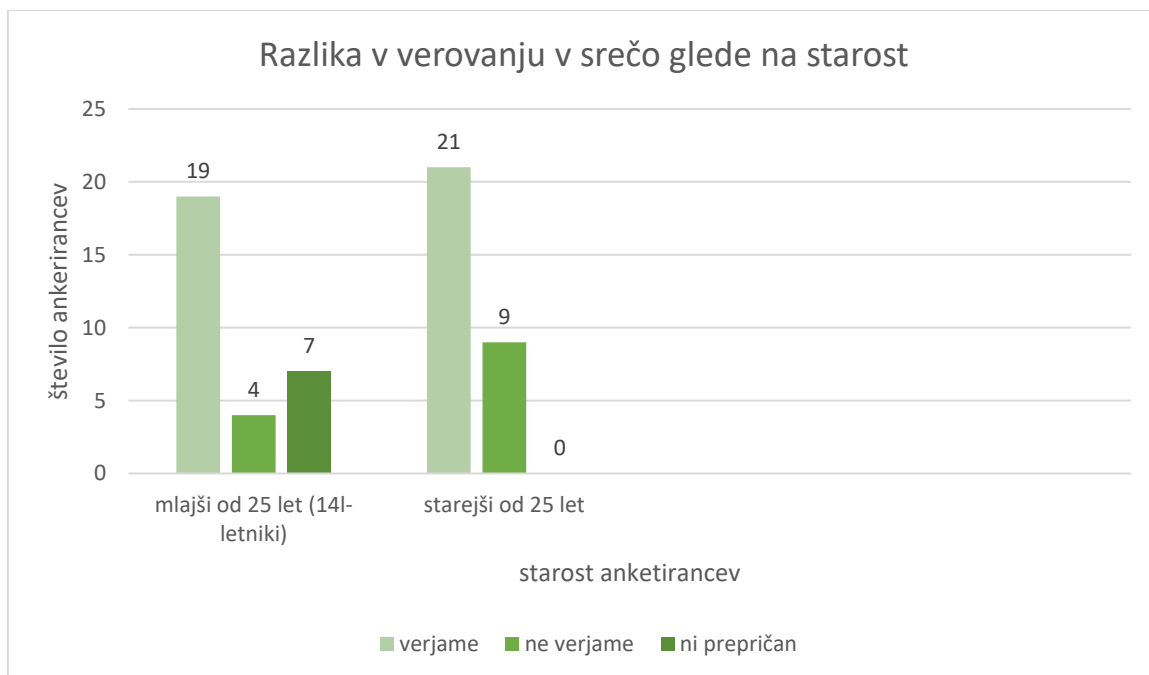
- A) ne
- B) da (kateri) _____

3.4 REZULTATI ANKETIRANJA

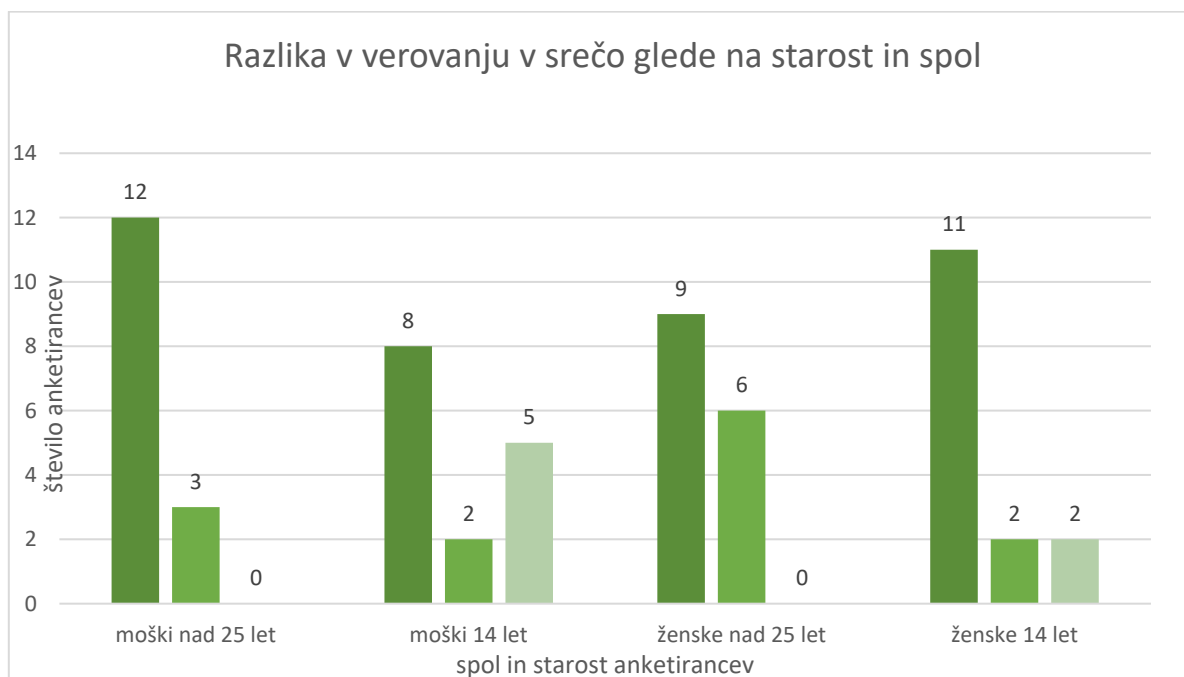
Slika 1: Verovanje v srečo med vsemi anketiranci

Pridobljeni podatki nam kažejo, da v srečo verjame dve tretjini (66,7 %) anketirancev. 11,7 % jih ni prepričan v obstoj sreče, 21,6 % pa jih v srečo ne verjame.

Slika 2: Razlika v verovanju v srečo glede na starost

Odgovore ankeirancev o verovanju v srečo sva analizirali še glede na njihovo starost. Ugotovili sva, da je verovanje v srečo bolj izrazito pri starejših od 25 let. Velika večina (70 %) jih verjame v srečo, 30 % pa je neodločenih. Pri mlajših od 25 let, torej pri štirinajstletnikih, jih 63,4 % verjame v srečo, 13,3 % jih ne verjame, 23,3 % pa jih ni prepričanih. Na splošno več starejših kot mlajših verjame v srečo (za 6,6 %).

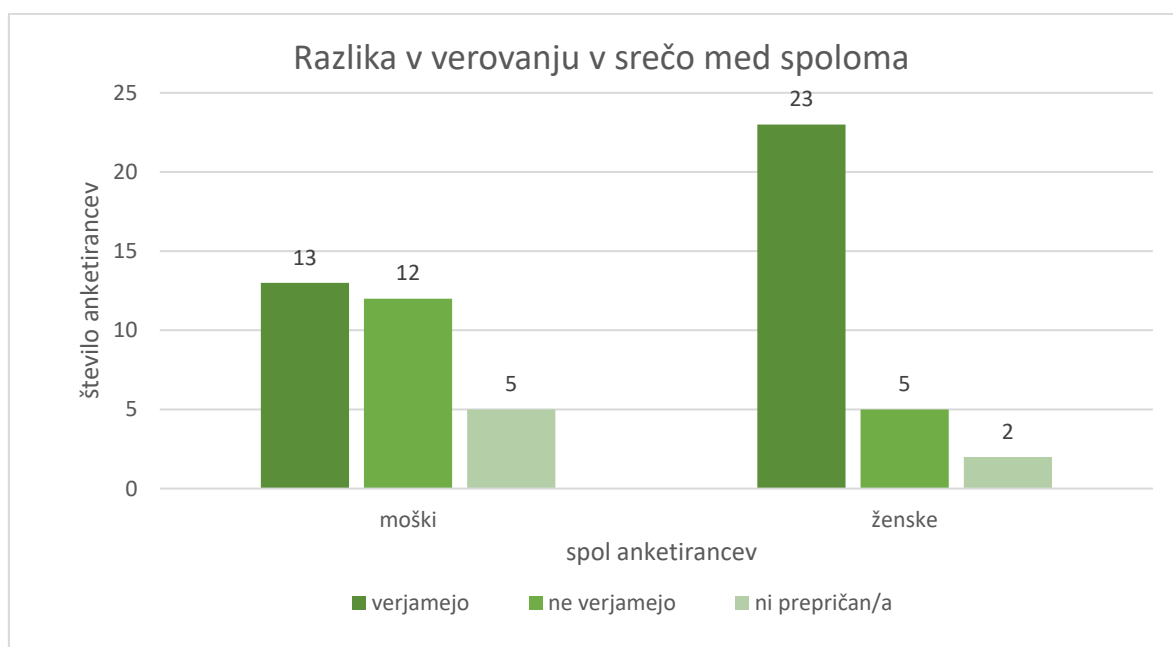

Slika 3: Razlika v verovanju v srečo glede na starost in spol

V naslednjem koraku sva v analizo dodali še spol anketirancev. Ugotovili sva, da 80 % moških nad 25 let verjame v srečo in 20 % ne, medtem ko pri 14-letnih osebah moškega spola v srečo verjame dobra polovica (53,3 %), 33,3 %, torej 33-krat več kot pri moških nad 25 let v obstoj sreče ni prepričanih. V srečo ne verjame 13,4 % anketirancev moškega spola, starih 14 let. To naju je presenetilo, saj sva v najini hipotezi predpostavili, da več mlajših verjame v srečo.

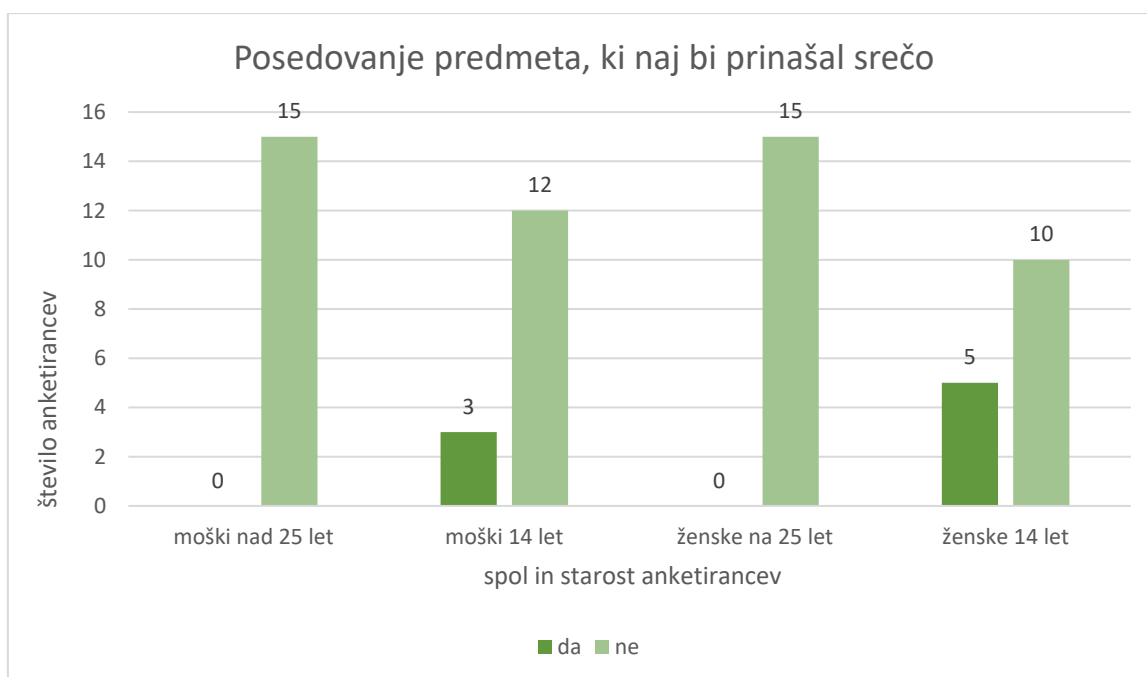
Grafikon na sliki 3 nam pokaže, da 60 % žensk, starejših od 25 let, verjame v srečo, 40 % pa ne. Ženske, stare 14 let, pa so potrdile najino hipotezo, saj kar 73,4 % deklet verjame v srečo, kar je 13,4 % več kot ženske, starejše od 25 let. 13,3 % jih v srečo ne verjame, kar je 26,7 % manj od starejših žensk. 13,3 % več mlajših žensk pa ni prepričanih v obstoj sreče. V primerjavi s starejšimi ženskami je to za 13,3 % več.

Zanimivo je, da sta se glede verovanja v srečo izoblikovali dve skupini. Tisto, ki v obstoj sreče bolj verjame sestavljajo moški nad 25 let in ženske pod 25 let. Drugo skupino, ki v obstoj sreče verjame manj od druge skupine, sestavljajo ženske nad 25 let in moški pod 25 let.

Slika 4: Razlika v verovanju v srečo med spoloma

Zanimalo naju je, kateri spol bolj verjame v obstoj sreče. Kot vidimo iz grafikona na sliki 2, več žensk verjame v srečo. Razvidno je, da v srečo verjame 76,6 % žensk in 43,3 % moških. Torej verjame v srečo 34,3 % več žensk kot moških. Glede verovanja v srečo ni prepričanih 6,6 % žensk in 16,6 % moških, v srečo pa ne verjame 16,7 % žensk in 40 % moških. Torej 23,3 % več moških ne verjame v srečo.

Slika 5: Posedovanje predmeta, ki naj bi prinašal srečo

Grafikon na sliki 5 nam pokaže, da večina tako moških kot žensk nima predmeta, ki naj bi jim prinašal srečo. Ta podatek naju je presenetil, saj sva mislili, da naj bi večina, ki verjame v srečo, imela svoj predmet za srečo. Stvar oziroma predmet, ki naj bi prinašal srečo, je imelo samo 16,7 % žensk in 10 % moških. Ta predmet je bil pri moških dvakrat nogavice in enkrat pisalo, pri ženskah pa trikrat ogrlica, enkrat pisalo ter enkrat prstan.

4 RAZPRAVA

4.1 ANALIZA REZULTATOV IN UGOTOVITVE

V raziskovalni nalogi sva ugotovili, da na splošno več ljudi verjame v srečo kot ne. Več jih v srečo ne verjame, kot jih ni prepričanih.

Osebe nad 25 let bolj verjamejo v srečo, kot osebe pod 25 let za 6,6 %. Če pa primerjamo med seboj starost in spol je pri ženskah to ravno obratno, saj v srečo verjame več štirinajstletnic kot odraslih žensk. Pri moških pa v srečo verjame več starejših kot mlajših.

Tako pri moških kot pri ženskah nad 25 let ni nikogar, ki se ne bi mogel odločiti, ali v srečo verjame ali ne, medtem ko je pri mladih to bolj pogosto (pri mlajših moških tretjina in pri ženskah približno osmina). To morda lahko pojasnimo z dokončno razvitim čelnim režnjem po petindvajsetem letu.

Ugotovili sva, da ženske pogosteje verjamejo v srečo v primerjavi z moškimi. Ta pojav je verjetno povezan z večjim poudarkom na intuiciji, ki jo pogosto pripisujemo ženskemu načinu razmišljanja in odločanja.

Raziskava je pokazala, da ljudje, ne glede na spol, redko posedujejo predmet, ki bi jim bil specifično dodeljen kot nosilec sreče. Če pa že imajo tak predmet, gre običajno za kos nakita, kot so prstan, verižica ali zapestnica, kar nakazuje, da so predmeti, povezani s srečo, preprosti in predvsem estetske narave. Te ugotovitve kažejo na kompleksnost pojma sreče, ki je odvisen od številnih dejavnikov, tudi spola in starosti.

4.2 POTRJEVANJE HIPOTEZ

- **HIPOTEZA 1:** Prva hipoteza, »mlajši bolj verjamejo v srečo kot starejši«, je le delno potrjena. Prav sva imeli pri ženskah, pri moških pa ne.

- **HIPOTEZA 2:** Druga hipoteza, »več žensk kot moških verjame v srečo«, je bila potrjena, saj 33,3 % več žensk verjame v srečo.

- **HIPOTEZA 3:** Tretja hipoteza, »večina anketirancev, ki verjamejo v srečo, imajo predmet, ki jim prinese srečo«, lahko ovrževa, saj le malo anketirancev poseduje predmet, ki naj bi jim prinašal srečo.

5. ZAKLJUČEK

To raziskovalno nalogo bi lahko naredili še bolj podrobno. Lahko bi raziskali, če in kakšen vpliv na verovanje v srečo ima nacionalna pripadnost. Prav tako bi lahko anketirali različne poklice in ugotavljali, kakšen vpliv imata smer in stopnja izobrazbe.

6. LITERATURA IN VIRI

- Luck, <https://www.ox.ac.uk/search?query=luck> (pridobljeno: 17.12. 2024)
- Good and bad Luck, <https://www.washingtonpost.com/wellness/2021/12/08/luck-good-bad-real-change/> (pridobljeno: 15.12. 2024).
- Spletni slovar Fran, <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=sre%C4%8Da> (pridobljeno: 26.12.2024).
- Rameša, Ana, 2024, Intervju s psihosocialno terapevtko v Ortopedski bolnišnici Valdoltra je 17. 12. 2024 izvedla Hajdarević Amina.
- Pregovori o sreči, <http://hiperprostor.net/pregovori/pregovori-o-sreci.html?i=1> (pridobljeno: 18.12.2024).